

פרוטוקול מס' 278

מישיבת ועדת הכספים

יום שני, כא' בסיון תשנ"ח, 15 ביוני 1998, שעה 10:00

נכחו: חברי הוועדה: מיכאל קליינר - מ"מ היו"ר, זאב בויס, נסים דהן, אברהם הירשזון, צבי הנדל, יצחק כהן, מיכאל נודלמן, אחמד סעד, אופיר פינס-פז, אמנון רובינשטיין, אברהם בייגה שוחט.

מ"מ: חיים אורון, רפאל אלול, יונה יהב, רפאל פנחסי, יורי שטרן, עמיר פרץ, אלי גולדשמידט.

מוזמנים:

- יושב ראש הכנסת - דן תיכון
- נגיד בנק ישראל - יעקב פרנקל
- שר האוצר - יעקב נאמן
- הרב הראשי לישראל - ישראל מאיר לאו
- ציפי לבני - מנהלת רשות החברות הממשלתיות
- אביגיל זרביב - יועצת משפטית, רשות החברות הממשלתיות
- דורון כהן - מנהל יחידת הפרטה, רשות החברות הממשלתיות
- רון אילון - אגף תקציבים, משרד האוצר
- אמיר לוי - אגף תקציבים, משרד האוצר
- נוגה בוטנסקי - ההסתדרות החדשה
- גלילה הורנשטיין - עורכת-דין, מייצגת את עובדי מפעל "קלת אפיקים"
- כהן שמואל - קיבוץ אפיקים
- נסים בן-שמעון - ועד פועלי "קלת אפיקים"
- עזר אבגי - ועד פועלי "קלת אפיקים"
- איתן גבאי - מועצת פועלי בית שאן
- מיכל מודעי - רעיית יצחק מודעי ז"ל
- בני משפחה וחבריו של יצחק מודעי ז"ל

מזכיר הוועדה: אייזור קרשנר

יועצת משפטית: אנה שניידר

קצרנית: טלי רם

סדר-היום:

1. הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון מס' 12) (אישור ועדת הכספים של הכנסת להפרטה), התשנ"ח-1998, חבר הכנסת אברהם בייגה שוחט.
2. שינויים בתקציב לשנת 1998 - פניית מפעל "קלת אפיקים".
3. אזכרה ליצחק מודעי ז"ל.

=====

1. הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון מס' 12) (אישור ועדת הכספים של הכנסת להפרטה), התשנ"ח-1998 - חבר הכנסת אברהם שוחט

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

אני פותח את הישיבה. השעה 10:02. לאור התנגדותה של גברת ציפי לבני, אנחנו מחליטים לא להעלות את החוק לקריאה שניה ושלישית במליאה.

הישיבה נעולה עד לשעה 12:00. תיקון, הישיבה מתחדשת בשעה 10:30 בנושא "קלת אפיקים".

הפסקה.

שעה 10:30

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

אני פותח את הישיבה. חבר הכנסת שוחט, אני מבין שאתה מבקש רשות דיבור.

אברהם שוחט:

אני חושב שיש קווים אדומים בהתנהגות של יושב ראש ועדה, שמאז שאני בוועדה הזאת - וזה כמעט עשר שנים - לא ראיתי התנהגות כזאת, לא ראיתי. יכולים בדיון תקציבי לשבת לבד, יש העברה, אבל אתה יודע - ואתה גרמת לכך שזה נדחה ונדחה, שהיו לי שיחות עם יושב ראש הוועדה, וזה חוק של ארבעה חברי כנסת מתוך הוועדה. הדרך הזאת של גניבת הצבעה זו דרך שלא מתאימה לכנסת ולא מתאימה לוועדת כספים, ואנחנו לא ניתן לך לפעול בדרך כזאת.

אנחנו קודם כל נפנה ליושב ראש הוועדה, שאתה אינך כשיר, אינך ראוי לשמש ממלא מקום של יושב ראש הוועדה, אינך כשיר ואינך ראוי, אם זו דרך העבודה שלך.

אני הייתי כאן ביציאה, הגעתי בשעה 10:02, כאשר אתה יצאת החוצה. אם אתה חושב שאלה המודלים שאתה תכניס לכאן, יש לך טעות גדולה.

אני אומר לך - אני באופן רשמי, כמרכז האופוזיציה, אפנה שאתה לא תשמש כממלא מקום בוועדת כספים. מי שגונב הצבעות, מי שמתנגד בצורה רמאית, מי שמבזה את הוועדה, מי שמבזה את מציעי החוק - מן הראוי שלא יהיה יושב ראש ועדה. על שאר הדברים לא אדבר עכשיו, אני אגיד בהזדמנות, יש לי מה להגיד.

לכן, קודם כל הוגשה רויזיה. שנית, אתה יודע גם שזה עולה למליאה, לא חשוב מה עמדת הוועדה. זה יכול לעלות בצורה כזאת או בצורה אחרת, וזה יעלה, אבל אתה מנעת מחברי הוועדה לשמוע את ציפי לבני. הרי אתה דרשת שהיא תבוא ותדבר בפני חברי הוועדה. דרך מה שעשית, מנעת מהם לשמוע את עמדתה. זה מה שעשית, לא רצית דיון ענייני, לא רצית שישמעו את הדברים, לא רצית לתת לה לדבר, אלא חשבת שתגנוב את זה - מעשה רמייה, מעשה של גנבים בלילה, וחשבת שכך אפשר לעבוד בכנסת.

אדוני, אתה לא ראוי לשבת בראש ישיבה של ועדה, עם כל הדיבורים ועם כל העניינים, ואני אפריד כרגע מהדברים האחרים - אתה לא ראוי לתפקיד הזה, ואני אומר לך שבאופן רשמי, אנחנו נדבר עם יושב ראש הוועדה שלא ייתן לך לנהל את הישיבות, כי אם אתה תנהל את הישיבות, הישיבות שאתה תנהל יהיו כאלה שיהיה קשה מאד לשבת כאן, כי אתה לא ראוי לשבת במקום הזה ולהדריך אותנו כיושב ראש של ועדה.

בוועדה הזאת היה שיתוף פעולה גדול מאד בהרבה מאד הצבעות, בהרבה מאד דיונים שחצו את השולחן מכל הכיוונים, ואתה גורם לכך שזה בלתי אפשרי שזה יהיה.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

תודה רבה. אני כמובן, ברשותכם, אשיב.

ראשית, היו כמה דיונים בנושא הזה, היו מספר פעמים שאני ניהלתי את הישיבה והערתתי על כך שישביה נפתחת בשעה הייעודה. אני פתחתי את הישיבה, ואגב - גם בנושא הזה בישיבה הקודמת, היו כאן אנשי האוצר ויעידו, שאמרתי שצריך לפתוח בזמן, נכנס חבר הכנסת אורון, אפילו התבדחתי בנושא הזה. אני לא פתחתי הפעם את הישיבה ב- 10:00, חיכיתי עד השעה 10:03.

אברהם בייגה שוחט:

ב-10:02 הייתי כאן בחוץ.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

סליחה, חיכיתי עוד דקה, נכון. בעשר ושתי דקות פתחתי את הישיבה, אחר כך דיברה הגברת...

אברהם בייגה שוחט:

אתה מנסה להכחיש? תחריש, מה אתה משחק כאן?

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

ביקשתי מהגברת ציפי לבני לדבר.

אברהם בייגה שוחט:

אתה עושה אותנו לאידיוטים?

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

בייגה, סליחה. אני פתחתי את הישיבה ומסרתי את רשות הדיבור לגברת ציפי לבני. אני לא קבעתי את אורך הדברים של ציפי לבני.

ח' אורון:

היות ששמענו את ההקלטה, אתה אומר דברים לא מדוייקים. אתה אמרת: אני פותח את הישיבה, השעה 10:02, היות שאין פה אף אחד...

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

שמעת את ציפי לבני שהיא אומרת?

חיים אורון:

בהקלטה היא לא מופיעה, אני מצטער.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

היו כאן אנשים, ויש עדים שציפי לבני אמרה: אני מודיעה שהממשלה מתנגדת להעברת החוק.

קריאות:

- - -

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

אוריאל לין עשה זאת מאה פעם בוועדת החוקה, ולא קיבל תגובות כמו שנתן לי בייגה שוחט היום.

אברהם בייגה שוחט:

אתה עוד לא קיבלת כלום. עוד כלום לא קיבלת ממה שמגיע לך.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

יתרה מזו. אדון בייגה, הרי לא ידעתי שלא יהיה כאן אף אחד, ולמען האמת, גרמתי אפילו נזק לענין שאני צריך לשרת במובן שהיתה הסכמה - ויעיד על כך חבר הכנסת כהן - שהיום תתבקש דחייה של ההצבעה לתאריך אחר, שהרוב הקואליציוני יתמוך בה.

אופיר פינס-פז:

אז למה אתה עושה זאת לעצמך?

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

כי אני חושב שהישיבה צריכה להיות בזמן.

אופיר פינס-פז:

אתה, כיושב ראש ועדה, איחרת בעצמך.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

פעם אחת. מה הנוהל? לחכות עד שיבוא חבר אחד? עד שיבוא חבר מהאופוזיציה, עד שיבוא...

אברהם בייגה שוחט:

מה קרה? שלוש-ארבע דקות אי-אפשר לחכות? אתה מגיע חצי שעה יותר מאוחר ואתה מספר שאתה תקוע בפקקים.

יצחק כהן:

בנושאים כל כך רגישים...

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

חבר הכנסת מאיר שטרית עשה לי את זה בוועדת המשנה.

אברהם בייגה שוחט:

עזוב את הסיפורים האלה.

אופיר פינס-פז:

אתה משווה אותנו למאיר שטרית? אנחנו חברים.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

חבר הכנסת פינס, לא עשיתי דבר שאין לו תקדים. אני חושב שההתנפלות הזאת היתה חמורה. אני פעלתי בהתאם לנוהל, לתקנון. אתה יכול להגיד - לא יפה, לא פיירי, לא חברי.

אברהם בייגה שוחט:

אפשר לעשות היום רוויזיה?

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

בייגה, גם אתה לפעמים חברי ולפעמים לא חברי, מה לעשות. לפעמים מתפשר, לפעמים אפוזיציה.

אברהם בייגה שוחט:

אני אף פעם לא אפוזיציה לשמה.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

אם נהגתי לא לפי הפרוטוקול, אני מבין. נהגתי לפי הפרוטוקול.

אברהם בייגה שוחט:

תעשה רוויזיה עוד היום.

אברהם הירשזון:

אדוני היושב ראש, מאחר שלשניכם יש נימוקים כבדי משקל, ובכל אופן העניין שנוי במחלוקת, אני מבקש לדעת האם אפשר לעשות שינוי בנושא הזה ולהביא את זה להצבעה בזמן שצריך להביא את זה, ואם יהיה לנו רוב, נפיל את ההצעה הזאת.

אני חושב שצריך לעשות זאת כדי שהיחסים בוועדת הכספים, שבכל מקרה יש להם איזשהו איזון מסויים, יישמרו הלאה.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

יש עוד מישהו שרוצה לדבר?

אלי גולדשמידט:

אני מציע לקבל את ההצעה של חבר הכנסת הירשזון, כדי שניצור אווירה טובה, כי מה שנעשה, משאיר טעם לא טוב.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

יש לי סמכות בכלל לבטל? אתה היית יושב ראש ועדה.

אנה שניידר:

רוויזיה.

אברהם בייגה שוחט:

תעשה רוויזיה.

אלי גולדשמידט:

אם אתה לא מודאג מזה, אתה יכול לעשות רוויזיה.

אמנון רובינשטיין:

אני רוצה להזכיר ששר האוצר אמר שלעתים קרובות מאד, בגלל העמדה של האופוזיציה, הממשלה מעבירה דברים.

חיים אורון:

אני אומר את זה אחרי המתח של ההתחלה.

אברהם הירשזון:

אחרי הבחירות בהסתדרות, הכל השתנה.

חיים אורון:

שום דבר לא השתנה. הדבר שלא השתנה זו העובדה שבועדה הזאת, למרות המתחים הרבים שיש בה לפעמים וגם התרגילים ההדדיים שעושים, יש כללי משחק שמנסים לשמור אותם, ואני חושב שמה שהיה הבוקר הוא שבירת כללי המשחק, לבטח בנושא כבד כמו הצעת חוק שאתה יודע שהיא גם חלוקה - לא בין האופוזיציה לקואליציה בלבד, אלא יש גם מחלוקת בתוך הקואליציה.

אני חושב שהפתרון היחיד - אי-אפשר לבטל הצבעה משום שהיא מופיעה בפרוטוקול.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

לא, אם אתם טוענים שהיא לא היתה חוקית...

אמנון רובינשטיין:

היא היתה נגד הכללים המקובלים.

אנה שניידר:

רק רוויזיה. הישיבה היתה ישיבה. אני ביקשתי לשמוע בהקלטה - אתה פתחת את הישיבה. על-פי התקנון, יושב ראש הוועדה יכול...

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

תגידי את דבריך אחרי חבר הכנסת חיים אורון.

חיים אורון:

אני לא מציע שנקבל כאן שינוי בתקנון, שנמחוק פרוטוקולים של ישיבות.

יצחק כהן:

למה? רוויזיה סטנדרטית.

חיים אורון:

אני חושב שיש רוויזיה אחת, ובכל מקרה, גם מה שסיכמת בתוך הישיבה הוא לא מדויק על-פי התקנון, כי בכל מקרה, החוק עולה במליאה, זאת אומרת הקרב הגדול יהיה במליאת הכנסת. אין שום דרך בעולם למנוע מהחוק לחזור למליאת הכנסת. אנחנו כמובן רוצים שהוא יעלה בברכתה של הוועדה, אבל אם הוא לא יעלה בברכתה של הוועדה, נעשה את הקרב במליאת הכנסת.

איציק, אני מציע לך, שאם מישהו מתכוון לכופף אותך, שיכופף אותך למעלה ולא כאן, שלפחות נעלה עם החוק עד למעלה. במליאת הכנסת תהיה קואליציה אופוזיציה, נראה מה יהיה.

אברהם בייגה שוחט:

אני יכול להגיד - זה לא סוד - דיברתי עם אריה דרעי והוא אמר ש"ס תתמוך בחוק.

אנה שניידר:

שמעתי את ההקלטה - אתה פתחת את הישיבה. על-פי התקנון, גם אם יושב ראש הוועדה הוא לבדו, הישיבה היא חוקית, ולכן ההצבעה שהיתה, מבחינת תקנון היא חוקית. אלא מה? סעיף 123(א) לתקנון אומר שאם "סיימה הוועדה את דיוניה בהצעת החוק, תחזירה לכנסת", דהיינו למליאה, "לקריאה שניה ולקריאה שלישית בנוסח שאושר על-ידה", וישנה כוכבית שאומרת ש"לאור האמור בסעיף 123(א) לתקנון, אין סמכות לוועדה מוועדות הכנסת להחליט שלא להעביר הצעת חוק למליאת הכנסת לקריאה שניה ולקריאה שלישית".

זאת אומרת, הוועדה צריכה בכל מקרה להעלות את הנושא במליאת הכנסת.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

לאור זאת ולאור מה שאמר חבר הכנסת כהן, חזרנו לתכנית המקורית. אני קובע שבגלל הטעות בהתחלה, ההחלטה שלנו היא לא תקינה, ולכן צריך...

אנה שניידר:

לא, היא תקינה.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

היא לא תקינה, מכיוון שההחלטה היתה להתנגד, לא להעלות את החוק לקריאה שניה ושלישית.

אברהם בייגה שוחט:

להתנגד לחוק.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

היות שאין לנו סמכות כזאת, ההחלטה לא תקינה ואני קובע שהיא איננה תקינה ומעלה להצבעה עכשיו את ההצעה להעלות את החוק בהתנגדות הוועדה...

חיים אורון:

לא. מי בעד החוק ומי נגד?

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

מעלה מחדש את הנושא להצבעה ומבקש התייעצות סיעתית. אנחנו עוברים לנושא "קלת אפיקים".

חיים אורון:

לפי דעתי, היתה כבר התייעצות סיעתית.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

אני קובע למחר הצבעה בנושא.

חיים אורון:

חבר הכנסת קליינר, עצור רגע.

אברהם בייגה שוחט:

אתה רוצה בכלל לשבור את הכל?

חיים אורון:

לפי דעתי - ובואו נפעיל כולנו את הזיכרון - היתה התייעצות סיעתית.

אייזור קרשנר:

לא היתה.

אברהם הירשזון:

אדוני היושב ראש, מאחר שהדבר שנוי במחלוקת, אני מבקש לבדוק את זה.

אייזור קרשנר:

נקבע דיון לפני שבוע, וזה נדחה.

אנה שניידר:

אם חבר כנסת קליינר אומר שהוא טעה בעצם והוא אמר שהחוק לא עולה לקריאה שניה ושלישית, הוא יכול לומר...

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

אני התכוונתי להגיש התייעצות סיעתית, ואחרי זה רוויזיה ביום רביעי. בינתיים דיברו איתם והם אמרו שהם יצביעו על דחיית ההצבעה. עכשיו הוא שינה את דעתו, לכן כל הבוקר היה ספונטני כי לא באתם, ולא שום חישוב. להיפך, כמעט מילכדתי את עצמי.

אברהם בייגה שוחט:

אני מבקש לשמוע את ההקלטה. אני רוצה שהענין ימוצה היום, אני לא רוצה להשאיר את זה בתור תרגילים שמחר תהיה הצבעה, תהיה התייעצות סיעתית וכו'.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

היות שההצבעה לא היתה נכונה...

אברהם בייגה שוחט:

מה זה הצבעה לא נכונה? האמירה שלך לא נכונה. ההצבעה היתה נכונה.

אנה שניידר:

ההצבעה היתה נכונה, מותר היה להצביע.

אברהם בייגה שוחט:

אתה הצבעת כדין, בסמכותך כיושב ראש ועדה. זה שאמרת לפרוטוקול שלא תעלה את זה, בזה טעית. מה זה רלוונטי להצבעה?

אתה הצבעת כדת וכדין. אתה לא יכול לבטל הצבעה. אתה יכול להגיד - המסקנה שלך לא היתה נכונה.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

זאת השאלה. אני מבקש בירור בענין. אני הייתי הוועדה, ויושב ראש הוועדה חציג את הדברים כאילו אנחנו בעצם אומרים שהחוק לא יעלה. לא יכולנו להגיד דבר כזה, כי הוא נוגד לתקנון.

אנה שניידר:

אתה יכול להגיד שהוא לא עולה ואז הוועדה מביאה את המסקנה הזאת למליאת הכנסת, והיא אומרת: הוועדה החליטה לא להביא את החוק לקריאה שניה, ואז מליאת הכנסת מחליטה.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

חבר הכנסת רביץ חוזר מחר?

אברהם בייגה שוחט:

לא, לא. אל תתלה את זה על חבר הכנסת רביץ. אתה בישלת את הדייטה.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

אני קובע רוויזיה, הצבעה ביום רביעי.

חיים אורון:

במסלול הזה של רוויזיה, אנחנו נצטרך לעבוד עליהם שהם יהיו איתנו, ואם לא-
במליאת הכנסת.

אברהם בייגה שוחט:

אתה הודעת שהרוויזיה תוצבע ביום רביעי. אני יכול לבקש שהיא תוצבע ביום
שני, כי אני לא אהיה בארץ?

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

ביום שני הבא? כן. תיקון - הרוויזיה תוצבע ביום שני הקרוב.

אברהם בייגה שוחט:

אני רק מבקש שזה יתקיים בשעה 12:00 ביום שני הבא.

איוור קרשנר:

אני לא חושב שיהיו ישיבות בשבוע הבא בימי שני ושלישי, בגלל כנס קיסריה.
רוב חברי הוועדה הוזמנו.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

אם כן, בייגה, מתי הרוויזיה?

אברהם בייגה שוחט:

ביום רביעי, בשעה 10:30.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

ביום רביעי, ברבע ל-11.

2. שינויים בתקציב לשנת 1998 - פניית מפעל "קלת אפיקים"

רון אילון:

אנחנו מבקשים את אישור הוועדה להעברת סך של 3.7 מיליון שקל לצורך מתן הלוואה ל"קלת אפיקים". מטרת הלוואה היא לצורך רכישת חומרי גלם בארץ ובחוץ-לארץ, על מנת שאפשר יהיה למכור את המפעל הזה כעסק חי.

הלוואה הזאת מספר תנאים מקדימים. ראשית, ההלוואה הזאת נושאת ריבית של חשב כללי, והיא לתקופה של תשעה חודשים.

שנית, למדינה תהיה בקרה על שימושי הלוואה הזאת. שלישית, ההעברה מותנית בהעברה מקבילה של ההסתדרות בסך של 4.5 מיליון שקל מקרן הצמיחה.

עמיר פרץ:

תפסיק לדבר על ההסתדרות כל הזמן. אתה לא מוסמך להתנות דברים של ההסתדרות.

רון אילון:

צר לי להגיד לך שאני מוסמך.

עמיר פרץ:

תגיד מה הממשלה נותנת.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

אדוני יושב ראש ההסתדרות יקבל רשות דיבור, בכל הכבוד, בתורו.

רון אילון:

כמו כן, הלוואה מותנית בהתחייבות של משרד העבודה להעמיד סך של 1.5 מיליון שקלים לצורך תשלום שכר עבודה של העובדים - כ-90 עובדים.

הלוואה מותנית בהתחייבות של המועצה המקומית להפחית את תשלום הארנונה במחצית, במשך השנה הקרובה, ובהתחייבות של חברת חשמל לחיבור מיידי ללא קשר לחובות העבר של המפעל, התחייבות של המפרק להעסקת לפחות 90 עובדים החל מהחודש השלישי לפעולת המפעל. שינוי בכמות העובדים דורש אישור של בית-המשפט.

המדינה תהיה שותפה בהליכי המכירה. למדינה ולהסתדרות יהיה מעמד עדיף בהחזר הלוואה, למעט הוצאות מיוחדות כגון: שכר עבודה, תשלום ארנונה, חשמל, וכן הלאה.

תחילת הליכי המכירה - המפרק התחייב שתוך שלושה חודשים הוא מתחיל בהליכי המכירה.

חיים אורון:

רון, מה שקראת זה פסק הדין או שזו עמדה של האוצר?

רון אילון:

זה הסיכום אליו הגענו.

אברהם בייגה שוחט:

יש הסכמה מוקדמת עם חברת החשמל?

רון אילון:

יש הבנות.

כל מה שקראתי עכשיו זה על דעת המפרק. יש לנו טיוטת הסכם מוסכמת. חלק ניכר מההתניות מופיעות בפניה לבית-המשפט שהשר הגיש, שהציג אותם כתנאים הכרחיים להצלחת המפעל, ולכן הם גם מופיעים כאן.

אנחנו פועלים כאן מתוך רצון שהמפעל הזה יצליח וימכר כעסק חי. אני עוד אדגיש שיש כאן ניתוק מוחלט בין העבר לבין ההווה, זאת אומרת הכסף ניתן לשם הפעלת המפעל כמות שהוא. לא יהיה כאן תשלום כספים האלה לנושים אחרים. במפורש, התחייב המפרק שמעמד הנושים האחרים לא ישופר.

עמיר פרץ:

אנחנו שמחים שהגענו לשלב שבו ועדת הכספים דנה בסיכוי להפעיל את "קלת אפיקים". המדיניות של ההסתדרות אומרת שבכל מקום שיש סיכוי להפעיל מפעל כעסק חי, ואחר כך לנסות למכור אותו לגורם שיפעיל אותו - גם אם במידה מסויימת יש סיכון מסוים בהיקף החזר - ההחלטה שלנו היא חד-משמעית לעשות כל ניסיון, לאור הניסיון המוצלח שהיה ב"גיבור סבריינה".

אני רוצה להזכיר שיש כאן אמנם שיטת העברה שונה של כספים, אבל שיטה דומה של התפתחות כלכלית. כפי שהיה ב"גיבור סבריינה", למעשה המפעל הוכרז כמפעל לפני פירוק, כבר כל 1,100 העובדים קיבלו מכתבי פיטורין. בסופו של דבר, אחרי שלחצנו והודענו שניתן את חלקנו...

לכן, כמדיניות, אנחנו בהחלט חושבים שבכל מקום שיש סיכוי להפעיל מפעל, מה עוד שמדובר באיזור מוכה אבטלה, אם היו איזורים שיש בהם תעסוקה אלטרנטיבית, מדובר על מפעל שמעסיק יהודים, ערבים, דרוזים - אחד הפסיפסים התברתיים הבלתי רגילים שאפשר לפגוש במקום עבודה, דבר בלתי רגיל לראות איך מרקם חברתי של איזור שלם באיזור טבריה מתקבץ לתוך מפעל אחד - זה בהחלט דבר שראוי מכל בחינה.

גורמים עובדים שם 30-35 שנה, מקבלים 3,000 או 4,000 שקל - אלה המשכורות. לא מדובר כאן בפועלים עשירים. יש גם כאלה שהתחילו רק לא מזמן, הם מקבלים שטר מינימום פלוס, אבל המשכורות נעות פחות או יותר על 4,000 שקל. 4,500 שקל אני חושב שאלה המשכורות הגבוהות ביותר של פועלים שם.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

חבר הכנסת פרץ, אני לא מפסיק אותך, אני רק מזכיר לך שזה דיון שני והוועדה היא זו שהמליצה בפני הממשלה ללכת להסדר הזה. עכשיו תמשיך.

עמיר פרץ:

אני רוצה תיכף להגיע לזה ולשבח גם את הוועדה. בהחלט הוועדה היא אחד הגורמים שמסייעים לנו בענין, בעיקר היוזמה שלך שהיתה, וזה בסדר גמור.

אני אומר שהיינו במצב ש"קלת אפיקים" היתה עם מפרק שהגיש דו"ח לבית המשפט לסגור את המפעל סופית. לפי דרישתנו, הביאו מפרק שני שהסכים לבוא לבית-המשפט ולהתחייב שבמידה שיועמד לרשותו היקף משאבים מסוים, הוא יהיה מוכן לקחת על עצמו אחריות להפעיל ולהביא זאת כעסק חי לקראת מכירה.

אנחנו נאלצנו בהסתדרות להגדיל את החלק שחשבנו בתחילה. בהתחלה חשבנו שיהיה 3.5 הממשלה ו-3.5 אנחנו. הממשלה הסכימה להגדיל ל-3.7, אנחנו נאלצנו להגדיל ל-4.5, כדי לא לגרום נזק בגלל ה-700-800 אלף שקל שחסרים.

אברהם בייגה שוחט:

גם הכסף שלכם הלוואה?

עמיר פרץ:

שלנו באותו מעמד כמו הכסף שלהם, כאשר מה שיפה כאן שהמפרק מפריד בין ההתחייבויות לנושים - ההתחייבות לנושים ממשיכה לעמוד בגין הציוד, המבנים וכל מה שקשור לנוכסים שיש במפעל עצמו - לבין התפעול השוטף. בעצם כל ההזרמה פועלת בשתי מערכות נפרדות. יש מערכת של התפעול השוטף, כלומר רכישת חומרי גלם וכל מה שקשור בזה, ויש את המערכת של המשך ההתמודדות מול הבנקים לנושים - כי הבנקים, שלא כמו ב"גיבור סרינה", שהבנקים גם כן נתנו את חלקם - כאן הבנקים לא משתתפים בכלל, נכון? אם אני מדייק.

רון אילון:

אתה מדייק.

עמיר פרץ:

אנחנו בהחלט מקווים שאכן בעוד שמונה תשעה חודשים יסתבר שגם אם נפסיד והממשלה תפסיד עשרה או עשרים אחוז מכספה, ואנחנו גם כן נפסיד וערך הלוואה שלנו יירד, והמפעל הזה יהפוך לעסק חי וימשיך להעסיק עובדים, אני חושב שהמדינה לא מסוגלת להקים מפעל ל-100 איש בשני מיליון שקל. מי מסוגל היום להקים מפעל חדש ל-100 איש עם שני מיליון שקל?

לכן, אני חושב שהמהלך הזה הוא מהלך טוב. אני מודה ליושב ראש הוועדה, מודה לחברי הוועדה על שיתוף הפעולה לאורך כל המאבק הזה. זה היה מאבק ארוך, משך חמישה חודשים הוחזקו העובדים על-ידי ההסתדרות, וכדי לא להכריז על זה כעל עסק מת, החזקנו אותם כעובדים שקיבלו דמי שביתה, שקיבלו סיוע מההסתדרות חמישה חודשים - זה לא דבר פשוט, וזאת כדי לא למצוא את עצמנו במצב שבו בעצם העסק מת ובזה נגמר העניין.

אני שמח שהגענו לכדי פתרון ושנחנו היום יכולים לתת סיכוי למפעל הזה להתחיל להתפתח מחדש. תודה רבה לכולם.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

תודה לך. גלילה, בבקשה.

גלילה הורנשטיין:

אני רוצה לתמצת את נושא הלוואות - גם של הממשלה, גם של ההסתדרות. הם הוצאות פירוק בסדר עדיפות ראשון, זאת אומרת זה כתוב בהסכמים, כך שאין בעיה בעניין, ולגבי ההחזרים אנחנו סוגרים את הקצוות עכשיו בהסכמים. מבחינה זאת, ההיפך - זה נחשב כהוצאות פירוק בסדר עדיפות מאד מאד עליון, עוד אפילו לפני דין קדימה.

לגבי נקודה מסויימת שרון העלה, שלי עוד יש קצת ויכוח לגביה.

אלי גולדשמידט:

איך זה מסתדר מבחינה חוקית?

גלילה הורנשטיין:

זו הבחינה החוקית, כיוון שאלה הוצאות פירוק. הוצאות פירוק זה דבר ראשון, חוץ מהשוטף, מה שהוא חייב באופן שוטף לשלם.

אלי גולדשמידט:

בית-המשפט הגדיר את זה כהוצאות פירוק.

גלילה הורנשטיין:

לא, אנחנו אמרנו מהתחלה: הוצאות פירוק, בטיסה הראשונה.

אלי גולדשמידט:

אני שואל שאלה משפטית - מה יקרה אם מחר נושה יגיד: מה פתאום זה הוצאות פירוק?

גלילה הורנשטיין:

מה זאת אומרת מה פתאום? כי אלה הוצאות פירוק. הוא לא יכול לשאול: מה פתאום. מי ייתן הלוואה אם לא יתנו את סדר העדיפות שלה בהחזר?

אמנון רובינשטיין:

זה כסף שניתן לאחר תחילת הפירוק.

אלי גולדשמידט:

אני מדבר על נושא של העברת זכות קדימה.

גלילה הורנשטיין:

נושא של העבר בכלל לא נכנס לתמונה. הבעיה היתה שמא יהיה נושא של ההווה. גם נקבע שההלוואות של שני הגורמים הן בסדר עדיפות ראשון.

אברהם בייגה שוחט:

היתה לנו בעיה ב"שטיחי כרמל".

גלילה הורנשטיין:

כי שם לא נקבע. כאן קבענו. אני קוראת לזה "תסמונת שטיחי כרמל". אחרי זה כבר הכל ברור, כמעט.

לגבי הערה שרון העיר בקשר לתשעה חודשים, יש עוד קצת חילוקי דעות. אני חושבת שמבחינת העובדים ומבחינת האפשרות למכור את זה כעסק חי, אם אומרים שהעסק יהיה תשעה חודשים, אף רוכש לא יבוא ויקנה את זה כשיידע שבתום תשעת החודשים, הוא יכול לקנות זאת אחר כך אולי בחצי מחיר.

זה לא חכם, זה לא הגיוני, זה לא טקטי. אנחנו לעולם לא נותנים הנצחה של מצב של פירוק או כינוס. ההיפך, אנחנו לוחצים תמיד שמישהו יבוא ויקנה, אבל ברגע שאומרים תשעה חודשים, אנחנו בעצם קברנו את הרכישה כעסק חי.

אנחנו נראה איך ננסח את זה, שהאוצר לא יחשוב שאנחנו חושבים לשבת שם כמה שנים.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

אבל מבחינת האישור שלנו, יש לזה איזושהי משמעות?

גלילה הורנשטיין:

לא, שום דבר. פשוט שזו לא תהיה הצהרה, זאת אומרת שזה חד וחלק, שתשעה חודשים ובזה נגמר העסק. הכוונה היא מייד, זאת אומרת אי-אפשר תוך חודש, אבל בזמן של השלושה חודשים...

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

מה שאותנו מחייב זו הבקשה.

עמיר פרץ:

אבל הצהרה זה דבר מחייב, שיהיה ברור.

יצחק כהן:

הוא צודק. זה לא עסק מת, זה עסק גוסס.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

זה לא תפקידנו להתייחס לענין הזה. גלילה, התגובה שלך נאמרה, היא ודאי תישקל. אנחנו - יש לנו בקשה, ואנחנו כנראה נאשר אותה, אם יהיה לה רוב כאן.

אם אין הערות נוספות...

עמיר פרץ:

אבל היא רואה בזה דבר עקרוני, שיחזור בו מהענין הזה. שהוועדה תאמר שהיא לא מוכנה להגביל את זה, שהוועדה תאמר את דברה בענין הזה.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

כשהיתה בקשה לכנס את הוועדה, אנחנו כינסנו אותה כדי לאותת לממשלה שאנחנו מעוניינים לעזור לענין. אני מוכרח להגיד, גם על רקע העובדה שהסדרות העובדים, למרות בעיותיה הידועות לכל, באמת מצאה לנכון להקדיש ממשאביה הלא רבים כדי לעזור במקרה הזה. זה גם איתות של תקווה מול דברים ששמענו, שהם עוררו סימני שאלה.

אני בהחלט נוטה לעזור למי שגם בא ואומר: אני שם משלי. זה בעיניי הפקטור, ולכן קיבלנו החלטה פה אחד. בעקבות זה, חזרה הממשלה עם בקשה. אם זה היה סייג או התנייה, הייתי מתווכח עם הסייג או עם ההתניה. כשאנחנו באותה הזדמנות חגיגית ניתן המלצה, הרי בלאו הכי זה לא מחייב. אני חושב שגלילה הביעה את דעתה, חברי כנסת יביעו את דעתם. אני לא חושב שיש לנו סמכות לעשות יותר מזה.

אלי גולדשמידט:

השאלה מה האוצר אומר.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

האוצר אומר: אני לא מגיב.

גלילה הורנשטיין:

אני רק יכולה להודות ולהגיד מילה אחת - תודה, כי אחר כך לא תיתן לי שוב את רשות הדיבור.

שמואל כהן:

רציתי לשאול, האם הבנתי אותך נכון. לגבי החל"ת, זה חל על כל העובדים של המפעל...

גלילה הורנשטיין:

זה לא קשור אליו.

עמיר פרץ:

זה מול משרד העבודה.

אברהם הירשזון:

אדוני היושב ראש, אתה ציינת בדבריך את המחווה שעשתה ההסתדרות במקרה הזה, למרות שמצבה לא מהמזהירים בעולם, והיא הכניסה 4.5 מיליון שקל, שאני חושב שזה בהחלט צעד שראוי להערכה רבה. אבל, אם אנחנו מגבילים את זה בתשעה חודשים, אתה לא אומר שההסתדרות הכניסה כסף, אתה אומר שההסתדרות קברה כסף, משום שאין אדם נורמלי בעולם העסקים שיילך לרכוש מפעל כזה אם הוא יודע שבעוד תשעה, עשרה, שנים-עשר חודש הוא רוכש אותו בחצי המחיר. הוא פשוט עושה עוול לבעלי המניות שלו.

לכן, הנושא של תשעה חודשים - כוועדה צריכים למחוק אותו.

יצחק כהן:

צריכים למחוק אותו.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

למחוק אותו ממה, מהדברים שלו?

אברהם בייגה שוחט:

אני מצטרף בהחלט לדברי גלילה וגם לדברי חבר הכנסת הירשזון. אם לא רוצים לעזור למפעל, צריך להגיד את זה עכשיו.

יצחק כהן:

בדיוק, חבל על הכסף.

אברהם בייגה שוחט:

ליצור מצב כזה שהסיפור יהיה תשעה חודשים, זה כאילו שלא נתנו עזרה. יישרף חלק מהכסף, חלק אולי יישאר, הממשלה תבוא ותיקח את הכסף חזרה, לא יימצא קונה - זה לא לוקח יום ולא יומיים להשיג קונה למפעל כזה. אולי יימצא קודם ולא תהיה ברירה, ותחזר ההלוואה והכל יהיה בסדר.

לכן, אם רון אומר שזה חלק מהתנאים, והוא אמר זאת במלים ברורות גם לפרוטוקול, הוא לא הסתיר דבר, משמעות הדבר שלא רוצים פתרון. מצד אחד נותנים, ומצד שני בעצם לא נותנים.

לכן, רון, אם רוצים לעשות ניסיון, ואני לא יודע אם הוא יצליח - אני יודע שיש האומרים שאין לזה שום סיכוי - אבל אם הולכים בצורה אמיתית לעשות את הענין, תרדו מהסיפור הזה.

אלי גולדשמידט:

אני חוזר כמובן על כל הדברים והתודות וההסתדרות, וכו'. אני חושב שהאוצר "דופק" את עצמו בהגדרה של תשעה חודשים, מעבר לענין של המפעל. זאת אומרת, בקטע הזה צריכה להיות הבנה של שכל ישר, פשוט לא להגביל את זה בזמן.

אמנון רובינשטיין:

זמן מסוים כן, אבל לא תשעה חודשים.

רון אילון:

ההגבלה דרושה מכיוון שההתערבות שהממשלה עושה כאן היא התערבות חריגה, וזה מצב שלא יכול להנציח את עצמו. יש כאן מקרה שבו המפרק מעריך שבתקופה של תשעה חודשים הוא מצליח גם להפעיל את המפעל כעסק חי ורווחי וגם למצוא קונה.

אמנון רובינשטיין:

גם אם זה נכון, צריך לתת הרבה יותר זמן.

אברהם הירשזון:

ובמידה ולא?

אברהם בייגה שוחט:

ל"שטיחי כרמל" נתנו 12 מיליון דולר, ולא היה מוגבל בזמן.

רון אילון:

אמרה גלילה - כולנו הפקנו לקחים, גם אנחנו הפקנו לקחים. אנחנו נותנים הלוואות שיש להן תוקף. השכל הישר ייכנס בתחום שיקול הדעת שיש לממשלה - במקרה הזה החשב הכללי. אם יסתבר שאנחנו נמצאים במשא ומתן, ויש קונה, וקונה רציני, ועצירת ההלוואה בתום תשעת החודשים תפגע בהליך המכירה - מה שגם אנחנו מעוניינים בו - אנחנו נאריך את זה. אנחנו משאירים את זה כאן בתחום שיקול הדעת של הממשלה וקובעים תאריך.

אני אגיד יותר מזה - תוקף התשעה חודשים הוא בעינינו תנאי הכרחי. המשמעות היא שאם הוועדה תרצה לשנות את התוקף הזה, אני איאלץ למשוך את הבקשה ולדון בזה שוב - אני לא יודע אם יסכימו או לא, אבל לדון בזה שוב. אני חושב שמבחינת בית-המשפט, משיכת הבקשה היום בוועדה תהיה איתות שעלול לגרום לכך שבית-המשפט לא יאריך את התוקף.

צבי הנדל:

יש כאן דו-שיח בלתי הוגן. הוא מייצג משרד, גם אם נשכנע אותו, הוא לא יכול עכשיו לשנות את הייצוג שלו.

חיים אורון:

המשפט האחרון שלך היה לפי דעתי לא על-פי כל האווירה שהענין הזה התנהל כאן כמה שבועות בוועדה.

רון אילון:

הוא היה בדיוק על-פי כל התנאים של משפט הגון והוגן. אני צריך להציג בפניכם את כל התנאים.

חיים אורון:

הסיכון של הממשלה וההסתדרות מוגדר בסכום. גם אם תסגרו אותו בעוד תשעה חודשים, ב"ברוך" כזה, הסיכוי לקבל חזרה כסף שואף לאפס - אתה יודע את זה. זאת אומרת הסיכון שהממשלה לקחה על עצמה מוגדר - גם של ההסתדרות וגם של הממשלה. התכלית ברורה, אף אחד לא מתכוון שאתם תהיו ביחד בעלים של מפעל באפיקים. התכלית גם ברורה - למכור. בין שני הבנקטים האלה, למה להלך עם גיליוטינה?

אף אחד לא דורש מכם forever, זאת אומרת עוד שישה חודשים, עוד תשעה חודשים, עוד תשעה חודשים, אבל בין שני הדברים האלה, כשהסכום ברור, ואני מתאר לעצמי שלא תבואו לכאן עם בקשה נוספת, התכלית ברורה - תפעלו באופן ענייני. אל תנופפו לכולם עם גיליוטינה על הראש. אם הוא יהיה בתוך תהליך ויגיד שהוא צריך 12 חודש והוא לא צריך ממך עוד כסף - מה אכפת לך? 100 איש עובדים, העסק קיים, ואולי הסיכוי למכור אותו בעוד שקל גם הוא קיים.

מה שאני מבקש ממך - תורידו את זה כרגע, היות ומוסכם על כולם גם היקף הסיכון וגם התכלית של הדבר הזה, והרי זה לא בידינו, זה בידי מפרק.

גלילה הורנשטיין:

בית-המשפט גם.

חיים אורון:

שבית-המשפט מפקח עליו, זאת אומרת הוא לא יכול לעשות כאן תרגילים. בתוך כל הסד הזה, אל תכניסו גם את הסד, שלכולם ברור שזה לא יימשך, אז אולי זה יימשך 14 חודש.

רון אילון:

לחשב הכללי במשרד האוצר יש את תחום שיקול הדעת. אין לנו שום רצון שהמפעל הזה יתמוטט. אנחנו לא נמשוך את ה"פלאג" מתחת למפעל הזה אם נחשוב שהארכת ההלוואה תשפר את מצבו או תקדים אצלו את המכירה.

לנו יש, מעבר לעניין הציבורי, גם עניין כספי במכירת המפעל הזה. אנחנו לא רוצים להפסיד שם כספי... לכן, אני חושב שהוועדה יכולה להיות בטוחה, ואם יהיה המקרה שדורש הארכת תוקף ההלוואה והמקרה הזה יהיה כדאי, אנחנו אכן נאריך את זה.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

אין כאן ויכוח, למעשה, כי האינטרס של הממשלה ושל ההסתדרות למכור, ולמכור בתנאים הטובים ביותר, ואם ייראה לקראת תום תשעה חודשים - בלי שתהיה החלטה - שאין קונה באופן והמחירים הם לא מחירים והעסק נופל, אז גם בלי החלטה, תגיע לסיטואציה. לעומת זאת, יכולה להיות סיטואציה בסוף שאתה תפסיד קונה בגלל אותו מכשול מלאכותי ששמת.

לכן, מה שאני מציע - אתם, יש לכם החלטה פנימית, אתה לא צריך לבוא ולספר את החלטה הפנימית הזאת. אל תודיע, תגמור איתו בהחלטה פנימית שזו המגמה שלכם.

יצחק כהן:

אבל זה כבר באויר.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

מצד שני, אתם לא הקשבתם למשפט האחרון של רון. אומר רון שתשעה חודשים זה לא תורת משה מסיני, ואם האינטרס יהיה להאריך - נאריך.

גלילה הורנשטיין:

אדוני יושב הראש, מנסיון בתי-משפט - ואני הרבה מאד בתי-משפט - עוד לא נתקלתי בהגבלה. כשאומר רון שיאריכו את זה כשיאריכו, זה בכלל לא רלוונטי כי מלכתחילה ברגע שאתה אומר תשעה חודשים וברגע שאתם מאשרים את זה, כל מדינת ישראל יודעת את זה, ואף אחד לא יבוא ויקנה את זה. אני מדברת פרקטית עכשיו.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

פסיכולוגית גם.

גלילה הורנשטיין:

אף אחד לא ישים את כספו על קרן הצבי. אני רוצה להגיד דבר נוסף - אנחנו לא סיימנו את המשא ומתן עם החשב בנקודה הזו. אתמול עוד ישבנו ודיברנו ואני אמרתי לו את דעתי ואני הולכת להגיד שוב.

זה עוד לא סוכם, זאת אומרת חבל להכניס את זה...

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

אני הצעתי לרון להשאיר את העניין הזה פתוח.

אברהם הירשזון:

אדוני היושב ראש, מאחר שאני רואה שיש זהות אינטרסים גם בין האוצר, בין ההסתדרות ובין המפעל בכל הנושא הזה, וצריך למצוא את המוצא ראשית שלא ימשכו את ההצעה ושזה ימשיך לרוץ, אני חושב שאפשר להגיע לפתרון עם שיקול הדעת של החשב הכללי, זה יבוא גם לוועדה הזאת לדיון, מועד תשעה חודשים, במידה שלא יימצא פתרון. במידה שזה יבוא גם לוועדה הזאת, גם אם כל עם ישראל יודע, ברור ששיקול הדעת יכול להשתנות.

גלילה הורנשטיין:

אז שלא יהיה כתוב.

רון אילון:

זה לא... שיקול הדעת, זה צריך לבוא לדיון.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

אבל שלא תהיה מגבלה.

אמנון רובינשטיין:

אני רוצה לומר שבאמת במקרה הזה וגם לפי תקדימים, גם מבחינת האוצר צריך לעשות כל דבר כדי שהמפעל לא ייסגר, משום שזה יעלה יותר כסף מתשלומי אבטלה.

אברהם בייגה שוחט:

אני אצביע בעד, אבל אני רוצה להעיר הערה לתשומת לב חברי הכנסת, כי אני בכל אופן מסתמך על מה שקראתי בעיתון. לפי מה שקראתי בעיתון, ההחלטה על העזרה לא ניתנה על-ידי משרד האוצר, אלא על-ידי ראש הממשלה ב- overruling על שר האוצר, זאת אומרת ראש הממשלה החליט מעל ראשו של שר האוצר. מי שזוכר את הדיון כאן, אנשי האוצר אמרו שהם נגד הפתרון ולא צריך לעזור למפעל, צריך לתת לו להיסגר.

עמיר פרץ:

כתוב כאן: תוספת זו מבוקשת בהתאם להחלטת ראש הממשלה.

אברהם בייגה שוחט:

לאור זאת, אני רוצה להגיד שרשימת התנאים שקרא רון, זו רשימת תנאים שיכול להיות בה מוקש מסוים בסעיף כזה או אחר.

רון אילון:

למה אתה חושב?

אברהם בייגה שוחט:

מתוך הניסיון. לאור זאת, אני אומר לחברי הוועדה שאת הסעיפים השונים צריך לבדוק שבאמת הביצוע לא ייתקל על פרמטרים כאלה שמקורם באי רצון לתת זאת מתוך תפיסה שהמפעל צריך להיסגר. לכן, אני אומר זאת לפרוטוקול, כדי שיהיה לכם יותר קשה בסידור של הדברים, כך שהעסק יוכל לעבור...

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

לפני שאני מעביר את רשות הדיבור לרון אילון, אני מעביר את שרביט ניהול הישיבה ואת מה שנשאר בנושא הזה לחבר הכנסת אברהם הירשזון, ואנחנו ניפגש בשעה 12:00 באזכרה ליצחק מודעי.

אני באמת מקווה שהמפעל יצליח.

מ"מ היו"ר אברהם הירשזון:

חיים אורון, בבקשה.

חיים אורון:

למדתי מראש הממשלה שני דברים. הדבר האחד שאני שמח שהוא עשה overruling על האוצר, ודבר שני שיש יתרון בעמימות. למדתי ממנו שיש גם יתרון מסוים בעמימות, ואני מציע שהוועדה תקבל את המשפט שאמר רון שלב אחד קודם.

אני מציע שנסכם. אנחנו מבינים שהעניין של התשעה חודשים הוא מאד מאד גמיש ופתוח, הוא ייבחן באוצר עם ההסתדרות, ובמקרים מסויימים גם יבוא לוועדה.

עמיר פרץ:

עם בית-המשפט.

מ"מ היו"ר אברהם הירשזון:

אנחנו רושמים בפנינו את הערתו של חבר הכנסת אורון.

אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד?

אלי גולדשמידט:

אני מצביע במקום חבר הכנסת אופיר פינס-פז.

ה צ ב ע ה

בעד - פה אחד

נגד - אין

נמנעים - אין

התוספת מהרזרבה הכללית בסך 3.7 מיליון שקל בהוצאה להתחייב בהתאם להחלטת ראש הממשלה, לצורך מתן הלוואה להפעלתו המחודשת של מפעל "קלת אפיקים", אושרה.

גלילה הורנשטיין:

אני רוצה, בשם העובדים וההסתדרות, להודות גם על הישיבה הקודמת.

מ"מ היו"ר אברהם הירשזון:

תודה רבה. המשך הישיבה בשעה 12:00. (השעה 11:20).

3. אזכרה ליצחק מודעי ז"ל

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

אני מתכבד לפתוח את ישיבת ועדת הכספים המיוחדת לזכרו של שר האוצר יצחק מודעי זכרו לברכה. אני מבקש מכולם לקום.

נא לשבת.

אדוני יושב ראש הכנסת, כבוד הרב הראשי, שר האוצר, נגיד בנק ישראל, משפחת מודעי, מיכל יקרה, חברי כנסת. כל אחד זוכר נקודות אחרות, ציוני דרך שונים בחייו של האיש, חבר הכנסת, השר לשעבר - יצחק מודעי, שכל כך קשה להצמיד לו את התוספת זכרו לברכה.

יש מי שמעלים על נס את תפקודו כשר האוצר בתקופה של אינפלציה משתוללת, כלכלה מעורערת ושקל כמעט חסר ערך. תפקודו בשעה קשה מאד לכלכלה הישראלית אכן ראוי היה לכל שבח וקלס, שהורעפו עליו.

מודעי, כשר אוצר, הצליח לייצב את הכלכלה הישראלית, לחסום בגופו את הסחרור ההיפר-אינפלציוני ולהחזיר לשקל את כבודו הכמעט אבוד.

לי, באופן אישי, זכור השר מודעי בייחוד מתקופת פעילותו המשותפת בחישוקים - תקופה שהיה בה לחץ כבד על ממשלת ישראל לבצע ויתורים חמורים בתחום המדיני, ומודעי היה אחד המובילים של העמידה בפרץ, של עצירת הסחף, של חיזוק כוחו של ראש הממשלה דאז - שמיר, מול הלחץ של בייקר.

ברמה האישית, מודעי היה אחד האנשים המעניינים, הססגוניים, המבריקים, המקוריים והמפתיעים בפוליטיקה הישראלית. הוא הכניס גוון וצבע לממשלה ולכנסת. אפשר לומר שהיה שר אוצר ממין אחר. מחד, מקצוען אמיתי, ומאידך, עסק לא רק בענייני משרדו, אלא פעל מתוך תפיסה כוללת של כלכלה ומדיניות.

כאן, בוועדת הכספים, שהיתה אחת הזירות המרכזיות של פעילותו, כולנו כאיש אחד מרכינים ראש לזכר אדם מיוחד, מנהיג כלכלי משכמו ומעלה, שר אוצר שהיה האיש הנכון, בזמן הנכון ובתיק הנכון - פעם כדי להציל את הכלכלה הישראלית ופעם נוספת כדי לבנות נדבך חשוב נוסף בדרך לעצמאות הכלכלית אליה חתר וכה נכסף.

רשות הדיבור לכבוד הרב הראשי.

הרב הראשי לישראל ישראל מאיר לאו:

אני אדבר באזכרה בבית העלמין.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

אדוני יושב ראש הכנסת.

יושב ראש הכנסת דן תיכון:

מיכל, הילדים, קרובי המשפחה, שר האוצר, נגיד בנק ישראל, חברי הכנסת, השרים לשעבר, המשפחה ואחרון אחרון - כבוד הרב הראשי.

אני הכרתי את יצחק לראשונה ב-1967. אם תרצי לדעת, הכרתי אותו אולי קודם לכן בהיותו מהנדס צעיר, כשעבד בדשנים וחומרים כימיים. הוא עבד עם אחי, ושניהם סיימו את הטכניון, ומשם הם יצאו לדרך.

כמובן שהלכנו ביחד לעתים, לעתים שלא ביחד, בעת שהיינו חברים במשך שנים רבות באותה מפלגה - המפלגה הליברלית, והשנים היו שנים סוערות ביותר. לא היה רגע אחד של מנוחה, והוא ניווט, כיוון, החליט ודחף - והכל נעשה תמיד תוך כדי סערה.

כמובן, היינו ביחד וחגגנו ניצחונות והפסדים, תבוסות ואת הניצחון הגדול ב-1977. הכניסה שלו לממשלה, הבחירה שלו כשר האנרגיה, ומרבים תמיד לדבר על התכנית הכלכלית החדשה, אבל שוכחים שבעצם, הוא היה שר האנרגיה הראשון במדינת ישראל. בזמנו, הוקם התיק הזה תוך כדי משבר בינלאומי קשה ביותר בתחום האנרגיה, וצריך היה הרבה ידע ותבונה כדי לנווט את מדינת ישראל באותן השנים, כשהמוצר הזה התייקר תוך פרק זמן קצר, והתמורות הבינלאומיות השפיעו על כלכלת ישראל.

אם אני זוכר כהלכה, הוא גם היה שר ללא תיק, שר התקשורת, שר המשפטים, וכמובן שר האוצר מספר פעמים, וכבר דיבר קודמי על המדיניות הכלכלית החדשה והיכולת שלו לעצור את האינפלציה. לאלה שלא זוכרים - ויש הרבה שלא זוכרים - זו היתה תקופה נוראית. לעתים, האינפלציה הגיעה עד לשיעור של 7-8% בחודש והיא הרקיעה שחקים וכולם ניסו לעצור אותה, ובהצלחה מזערית.

צריך היה מישהו, משהו מיוחד במינו כדי לנסות ולהתמודד ברגע שכולם היו מיואשים ולא ידעו מה לעשות. אני זוכר שרי אוצר שישבו כאן בחדר הזה לאחר מכן ולפני כן - וגם יצחק ישב בחדר הזה, הוא בילה כאן כמה שנים מן הטובות שהיו לו בבית הזה - אני זוכר שרי אוצר שראו בענין האינפלציה משהו של מה בכך, שאפשר לעצור אותו על-ידי הכנת מודלים כלכליים. מי שזוכר את התכנית שנקראה "חמש חמש" והתכנסות של האינפלציה וכל מה שקרה באותן השנים, שהיא הלכה, צמחה והרקיעה שחקים.

ואז, בא מודעי, ולמודעי הצטרפו או הוא הצטרף, הנגיד לשעבר ברונו, בהיותו יועץ כלכלי, וראש הממשלה דאז שמעון פרס, והיה צריך מישהו לא קונבנציונלי כי בעצם החדר הזה ידע סערות קשות ביותר באותה תקופה. צריך היה להביא לכאן סידרת חוקי חירום, שכל אחד מהם נגד את אושיות הדמוקרטיה ותמיד כולם ראו בחדר הזה את האפשרות הזאת לדכא ולהוריד האינפלציה כאילו הדבר הוא בלתי אפשרי.

אני מוכרח לומר שמודעי בדרכו פירק את כל המוקשים, דיילג מעליהם בקלות, ואפילו הצליח לשעה קלה להקפיא את שכר השופטים - דבר שנחשב לבלתי אפשרי עד עצם הימים הללו. וכמובן, התכנית יצאה לדרך וההצלחה היתה מסחררת, ואנחנו כולנו עמדנו משתאים ולא האמנו איך וכיצד משיעור של ארבע מאות ומעלה אחוזים בשנה, אנחנו התכנסנו אל התחום של עשרים ומעט האחוזים.

ולאחר מכן הימים הסוערים והמרובות שבאו בעקבות ההצלחה, והפיטורים שלו והמשא ומתן, והמעבר שלו למשרד המשפטים וכל מה שליווה אותנו בדרך הסוערת. וכמובן, החזרה של מודעי כחלוף מספר שנים למשרד האוצר, ושוב פעם הטיפול שלו בקליטת העליה.

לאלה שזוכרים - אני סיפרתי במליאה את סיפור עשרת המיליארד, שמודעי בעצם היה בודד והוא בא להתייעץ, וכך קבענו את הסכום של עשרה מיליארד, בהנחה שבמקרה הטוב ביותר נקבל חמישה מיליארד דולר מהאמריקאים. הוא יצא לדרך, וכשהוא הגיש את הבקשה לקבל סיוע בהיקף של עשרה מיליארד דולר, הביקורת מן הבית היתה נוראית - ראש הממשלה, כל השרים השותפים, ראשי האופוזיציה - מי לא יצא וניגח אותו בשל החוצפה לדרוש סכום אדיר כזה? ואני זוכר אותו חוזר ואני הולך אליו ומתנצל ואומר לו: "זו היתה אשמתי, אני לא הערכתי את הביקורת האדירה", והוא בדרכו אמר לי: "תראה, בסופו של דבר נקבל את הסכום הזה", ואכן הסכום הזה שנראה ברקיע השביעי, בסופו של דבר, כחלוף שנה שנתיים, אושר, ומפירותיו אנחנו נהנים בעצם הימים הללו.

היתה כמובן הבעיה של מודעי והפקידות הבכירה, שנהגה במשך שנים רבות לכוון את עבודת הממשלה, להשפיע יותר מאשר כל שר, ובתקופת מודעי זו הפעם הראשונה שבעצם אפשר היה להשמיע ביקורת כנגד אותה פקידות, כנגד אותם נערי האוצר, ומי שזכר את הניסיון למסות את תכניות החיסכון, את הדיווחים שהתנהלו בזה החדר ואת אותה ישיבה מעניינת באחד מבתי-המלון שבה שוכנע מודעי להוריד את הנושא שקשור למיסוי החיסכון - אדוני שר האוצר, ללמדך שאין דבר חדש תחת השמש, מה שהיה הוא שיהיה, וכל התכניות שמניחים בפנינו, כל אחת עלתה בשעתה מן המגירה וחזרה אל המגירה, ועכשיו יוצאת לעתים מחדש, כזו או אחרת.

אדם לא קונבנציונלי, בעל שיעור קומה אדיר כמודעי, יכול היה לנווט את הסירה הזאת במשך שנים רבות, ואנחנו תמיד נזכור אותו במיטבו, והרי הוא בעצם השפיע על חיי כל אחד מאיתנו במשך שנים רבות. עכשיו ביקרתי בכמה מדינות, ובכל מקום שאלו אותי מה קרה ליצחק, והרי בשנים האחרונות הוא עסק בייעוץ בכל מיני מקומות ותרם מן הניסיון הישראלי והמוצלח לקידומן של אותן מדינות.

כאמור, החדר הזה ידע שעות וימים עם יצחק מודעי, ואנחנו כאן בבית הזה ובחדר הזה לא נשכח את פועלו ואת תרומתו. בבנין הארץ ננוחם כולנו, שהרי הוא שעזר לנו להגיע אל המקום שבו נמצאת היום כלכלת ישראל, והיא באמת מצויה ברמה הגבוהה ביותר, לפחות כשמדובר בארצות מסוג מערב אירופה.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

נגיד בנק ישראל, צריך להזכיר - מונה לתפקידו על-ידי יצחק מודעי.

נגיד בנק ישראל יעקב פרנקל:

החדר הזה והרכב הנוכחים משקף את הרוחב, את האופי ואת ההתייחסות של יצחק. ישנם כאן אנשים פוליטיים, ישנה כאן המשפחה, ישנם חברים, ישנם אנשי מקצוע מהמגזר העסקי, וכמובן הרב הראשי, כי אי אפשר לדבר על יצחק מודעי מבלי לכלול את כל האלמנטים הללו. הוצאת מרכיב אחד, ואיבדת את תיאור המכלול.

כי יצחק, ראשית ומעל הכל, מעל הורדת אינפלציה ומסים ותקציבים וכל הדברים האלה שהיו סדר יומו - אם זה באורגיה, או במשפטים - היה יהודי גאה. יהודי גאה ששירת את עמו, איש חכם, איש נחוש, איש אמיץ, אמיץ אינטלקטואלית, איש נחרץ, ובתחומים שטיפל בהם - היסוס משמעותו קריסה, וידע להחליט, לבצע, להוביל, לגייס את התמיכה - איש של הכרעות.

אם אנחנו בחדר זה דנים היום על נושאים של איך להמשיך במסלול, זה בזכותו של יצחק, שהביא אותנו למסלול. היינו במסלול שונה לחלוטין, ובכל תחום שנגע בו - בעיקר כמובן בתחום הכלכלה, וכאן אני יכול לומר באופן חד-משמעי: הרקורד ברור, אין סימני שאלה, לא היינו במקום שבו נמצאים, אלמלא יצחק. מעט אנשים יכולים לפרוש, ובעת הפרישה לפרוש את מסכת הישגיהם ולומר - העולם שהותרתי מאחור שונה מהותית, ולטובה, עקב תרומותי המשמעותיות.

איש בעל מעוף, שתמיד זכר את גרסא דינקותא, תמיד, כי היה גם איש משפחה. ליברל אמיתי, מעבר לסיסמאות, שהבין שגם בעולם של ליברליזציה צריכים לזכור את הנשמה, שהוביל אסטרטגיה של צמצום מעורבות ממשלתית, של חשיפת המשק, של הפחתת מונופולים, וכל אחד מהם זהו מאבק, ומאבק צריכים להוביל ולא רק להכריז. והוא הוביל והלך בראש המחנה.

הוא היה מדינאי עם תפיסת עולם, וזכינו, והוא זכה להיות שר אוצר בתקופות של שתי כלכלות: תקופה של קריסה והתמוטטות, שהיה בה איש מפתח שהחזיר אותנו למסלול - אלה כמובן השנים 1984-1986, ותקופה של עליה וחידוש שהיה בה איש מפתח שסייע לנו להגיע למסלול - מסלול שאי-אפשר היה לתאר את משק ישראל היום אלמלא היינו בו באותה עת.

הוא תמיד הפתיע, וכבר אמרנו ברגע הקשה שהפתיע במעשיו והפתיע בהליכתו, ואנחנו נדאג שהוא יופתע במעשיו ובהמשך המסלול. הוא היה איש ספר ואני מוכרח לומר שוב - כבוד הרב הראשי, היותך כאן, מעבר להערכתך אותו ואת משפחתו, משקפת את הבסיס ואת האבן המרכזית בקיר שהוא יצק, ותמיד אמר: גרסא דינקותא, בית אבא, עולם המסורת, עולם הדת, עולם התרבות התורנית, עולם היידע - גם בהומור וגם בעשייה.

אם כן, למשפחה - אנחנו ממשיכים להשתתף באבידה הקשה, ולחברים - אנחנו נמשיך לאזור מותניים ולהמשיך בדרך שיצחק עזר לנו להגיע אליה.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

חבר הכנסת אברהם שוחט - שר האוצר לשעבר.

אברהם בייגה שוחט:

הגברת מיכל מודעי ובני המשפחה, אדוני הרב הראשי, אדוני יושב ראש הכנסת, שר האוצר, נגיד בנק ישראל. החדר הזה, כפי שאמר כבר יושב ראש הכנסת, זאת היתה זירת קרב מרכזית בחיים הפוליטיים של יצחק מודעי במשך מספר שנים. נגיד הבנק אולי לא הבחין כשהוא אמר, אולי בעצם הוא כן הבחין, כשאמר שיושבים כאן אנשים פוליטיים, יושבים כאן אנשי מקצוע ויושבים כאן חברים - הוא הפריד בין אנשים פוליטיים לבין חברים.

החדר הזה והפרוטוקולים שיצאו מכאן הם שיא של מסכת חייו, לפי דעתי, של יצחק מודעי זכרו לברכה, שנמצא, כמו בני דורו, בכל הצמתים של ההיסטוריה של המדינה, ההיסטוריה החדשה של מדינת ישראל. טרום מלחמת העצמאות, במלחמת העצמאות, בצה"ל, במגזר העסקי, ובעיקר כפי שאמרתי - מ-1977 בכנסת ישראל ובמשלה.

אני גם חושב שאנחנו לא מספידים אדם שהיה אדם שקט ורגיל בתוך המערכת הפוליטית. הוא היה אדם שהיה משמעותי, היתה לו נוכחות, היו לו עמדות, הוא ניהל מאבקים קשים. בחדר הזה, אני לא הייתי חבר כנסת ב-1984, ב-1985, כאשר בוודאי היו אינסוף דיונים על התכנית הכלכלית, אבל הייתי בחדר הזה בתקופתו השניה כשר אוצר, ובסיטואציה פוליטית שלא היתה קיימת מעולם בכנסת, שכמעט שנה היה יושב ראש ועדת כספים איש אופוזיציה ושר האוצר היה כמובן מהקואליציה בממשלה. זאת היתה סיטואציה שהיה צריך הרבה מאד רצון טוב, הרבה מאד הידברות והרבה מאד הסכמות כדי להעביר תקציב, שעבר בדרך כזאת, וכדי להעביר המון החלטות, כי מטבע הדברים יש כאן הרבה מאד החלטות.

הייתי אומר שמבחינתי, בזוית הראיה שלי ודרך ההיכרות שלי, אלה היו השנים וזאת היתה השנה שבה למדתי מאד להכיר את יצחק מודעי, ובתום אותה תקופה נפגשנו במשרד האוצר באמצעיתה של שנת 1992 והחלפתי אותו בתפקידו, אמרתי לו שעשינו יחד כמעט את הבלתי אפשרי, וזה בעיקר ביכולתו להגיע להסכמות ולהבנות בניהול ועדת הכספים על-ידי מישהו מהאופוזיציה, כאשר הוא שימש כשר אוצר.

אין ספק שתרומתו למשק הישראלי בשתי התקופות היא גדולה מאד, אין ספק שתרומתו לחיים הפוליטיים היתה גדולה מאד באותן שנים שבהן כיהן בממשלות ישראל למיניהן, ואני חושב שכשאמרתי בדברי ההספד בכנסת שכל אחד מאיתנו, כשהולך לעולמו, בעצם צריך להסתכל מה רשום בתעודת הזהות שלו ואיך התמלאו הדפים במעשיו, אין ספק שמהחדר הזה הרבה מאד דפים, הרבה מאד פרוטוקולים, הרבה מאד דברים אפיינו את יכולתו, את מנהיגותו ואת מעשיו לטובת עם ישראל.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

חבר הכנסת אברהם הירשזון.

אברהם הירשזון:

מיכל, הילדים, המשפחה. דיברו על יצחק מודעי והזכירו ארוכות תכונות רבות באיש - היה אדם מבריק, היה שר אוצר בזמנים קשים, ידע לעשות תכניות בלתי רגילות, חבק עולם, ומעניין שככל שאתה מדבר עליו יותר - בדרך כלל אתה אומר: אין מה לומר, אבל כאן, ככל שאתה מדבר יותר, יש יותר מה לומר, וזאת תופעה שהיא מאד נדירה, לא רק במדינת ישראל, אלא בכלל.

אבל אני רוצה לעמוד על פן אחד שלהערכת, אם אנחנו לא מכניסים אותו בכל הפנים האלה, אנחנו מחסירים דבר מאד מאד חשוב באישיותו של יצחק, וזה היחס שלו לזולת, מה שאנחנו קוראים בעגה - האזרח הקטן.

היית יכול לעמוד עם תכניות, עם ישיבות, עם לוח זמנים ועם סטופרים ביד, ופתאום היה בא ליד המכוננית - לאנשים היה נוהג לחכות לו ליד המכוננית - היה בא אזרח ואומר: "תשמע, יש לי בעיות כאלה ואחרות", ולא היה עוזר דבר, לא לוח זמנים, לא חיפזון לישיבות, לא אינפלציה, לא בעיות כלכליות, קודם כל היה שומע בהקשבה ורושם לפניו את מה שאותו אדם פשוט, מהשורה, היה אומר.

אני חושב שזה מה שעשה אותו מיוחד, ואת זה לא העיתונות רואה, לא הזרקורים רואים, וזה אף פעם לא נכנס לתוך אותם מעגלים שאנשים מדברים עליהם. אני חושב שאם אתה משלב את זה בתוך כל אותם מעגלים שהוזכרו, אתה באמת מקבל שלמות של אדם נדיר מאד.

אני לא יודע איך אני יכול לנחם אותך, מיכל, כי זו באמת אבידה בלתי רגילה. אולי בזכות שהייתה לכם לחיות איתו את כל השנים האלה ולהתחלק ביחד עם אדם כל כך נדיר. תודה.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

חבר הכנסת הנדל.

צבי הנדל:

ברשותכם, גברת מודעי, כבוד הרב, מכובדיי, אני לא זכיתי לעבוד איתו, אני חדש בבנין הזה, אבל זכיתי לפגוש אותו כאזרח פשוט שניהל מערכת כלכלית והיה באמצע הקמת פרויקטים תיירותיים, כשהמצב הכלכלי במדינה היה קשה והיתה החלטת ממשלה שכל פרויקט תיירותי חדש יאושר רק בהסכמת שני השרים - שר התיירות ושר האוצר. אני לא רוצה להזכיר את השמות כדי שלא יעלה חיוך על פניכם, אבל אלה היו שני שרים מאותה מפלגה שלא דיברו ביניהם.

ואז הייתי צריך לקבל את ההחלטה הזאת. הלכתי אליו, הוא שמע את הבעיה ואמר: "אני אפתור את הבעיה". הוא מינה נדמה לי את סגנו עדי אמוראי, יחד עם מנכ"ל משרד התיירות, הקים צוות אחר ופתר את הבעיה.

בהמשך לאותם סיפורים קטנים שאתה מספר - הרי אני לא הקמתי את המדינה ולא בניתי ערים גדולות, זו היתה פריפריה, נקודה מסוימת - נכון, גוש קטיף היתה אז בכותרות וכו' - מצא בחוכמה רבה, בשקט, לפתור את הבעיה. בשבילי זה היה אז עולם ומלואו, כי זה היה כאילו קיר - מתיישב קטן מהפריפריה יפגיש בין שני עולמות מנוגדים וכו' - בשקט סידר את העניין, דיבר עם עדי אמוראי, דיבר עם המנכ"ל. קשה להסביר את זה כי רק מי שנמצא ברגעים קשים בחיים, כשהוא חושב שחרב עליו עולמו - היום אני רואה את זה כמובן בפרספקטיבה בצורה אחרת - אבל אז זה היה נראה כל עולמי, והוא עשה את זה בשקט ופתר בעיה. את זה אני לוקח ממנו איתי בהמשך, כשאני יושב בבנין הזה, אמנם לא בתפקידים כל כך בכירים, אבל בעזרה לזולת.

יהי זכרו ברוך.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

חבר הכנסת הרב פנחסי.

הרב רפאל פנחסי:

כבוד הרב הראשי, אדוני היושב ראש, כבוד השר, הנגיד, ואחרונים - משפחה יקרה, אני הכרתי את מר יצחק מודעי זכרו לברכה בתפקידי כשר בשנים 1991-1992, הוא היה שר אוצר ואני הייתי שר התקשורת.

מה שנחרת בזכרוני, כפי שקודמיי אמרו - הוא באמת היה יהודי משכמו ומעלה, שניווט את כלכלת מדינת ישראל - והוא לא היה קל בוויכוחים. ישבת איתו, התווכחת איתו, אבל בדבר אחד הוא ייזכר לטוב - כשסיכמת איתו סיכום, הסיכום היה סיכום. הוא עמד מאחורי זה ונתן לך את הגיבוי.

גם כשהיו נושאים באותו פרק - למשל כשר תקשורת, המדיניות שלי היתה לפתוח לתחרות את ענף התקשורת. באתי אליו וביקשתי את עזרתו, כי כפי שידוע, השרים תמיד צריכים חתימה נוספת בכל דבר - אם זה מינוי דירקטורים או מינויים אלה ואחרים, נוסף לשר הממונה צריך גם שר האוצר. כשביקשתי ממנו, בנושאים שבאמת נראו לו חשובים, הוא נתן לי את מלוא הגיבוי ואת מלוא העזרה, דחף את הנושא והינחה את נערי האוצר ללכת בכיוון זה.

את זה באמת אני זוכר, ובעיקר, כפי שאמרו כבר קודם - בית אבא. היתה לו גם אהדה מיוחדת לנושא יהדות, לנושא דת. כשבאת אליו עם נושאים שהיו נוגעים לכלל היהדות, עם דבר כזה או אחר, הוא שמע אותך בהקשבה רבה ותמיד חיפש את הדרך איך לעזור, שזה יתאים את המדיניות הנוקשה שהיתה באותן שנים, בהיותו שר האוצר. שר אוצר זה תפקיד לא קל, הוא תמיד צריך להגיד לא, אבל כשהיו נושאים של גרסא דינקותא, הוא גם מצא את הדרך איך לעזור.

אני חושב שזה יעמוד לזכותו, יהי זכרו ברוך. על זה אומרים: "חבל על דאבדין ולא משתכחין". באמת, אבד לנו אדם גדול וחשוב.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

חבר הכנסת יורי שטרן.

יורי שטרן:

אני חושב שיצחק מודעי היה אחד האנשים המבריקים שהכרתי בארץ, והיו בו כמה צירופים ייחודיים, אני אזכיר את מה שמאד הרשים אותי בזמנו. אני חושב שהוא האב של המדיניות הכלכלית המודרנית של מדינת ישראל והוא ידע לחבר בין העולם של השוק החופשי וחשיבה מקרו-כלכלית מודרנית מערבית - בין זה לבין יוזמה ממלכתית בתחומים הנדרשים.

היות שחלק מההיכרות שלי איתו, החלק הגדול בעצם, מהתקופה שהוא היה שר אוצר בתקופת העליה הגדולה, ראינו בו אדם שייזם פרויקטים, שנכנס לתחומים שלא היו שגרתיים, עם כל האמונה שהיתה לו בשוק החופשי וכל הדברים החשובים ביותר שהוא עשה כדי לשחרר את כוחות השוק בכלכלה הישראלית.

דבר שני, היה בו צירוף שהכרתי זאת קודם ובשיחה אחר כך כשהוא כבר היה איש עסקים פרטי - צירוף מדהים של אדם פוליטי, אדם ממלכתי, עם יזם פרטי, צירוף של חשיבה ממלכתית עם חשיבה עסקית. כשהוא כבר היה בתחום העסקים הפרטיים, אנשים שהגיעו אליו - הכרתי כמה יזמים מחבר העמים שהיו בקשר איתו - הם נדהמו מהיכולת שלו לשלב ניתוחים מקרו-כלכליים מהירים מאד, עמוקים מאד, עם חשיבה עסקית מאד צלולה.

אני חושב שאלה תכונות ייחודיות, שפשוט לא כל כך קל למצוא אותן, והלך אדם שבאמת השאיר רושם על כל מי שהכיר אותו. יהי זכרו ברוך.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

לסיום הישיבה הזו, נשמע דברים ממיכל.

גברת מיכל מודעי:

כבוד הרב הראשי לישראל, שר האוצר, נגיד בנק ישראל, אדוני היושב ראש, שר האוצר לשעבר בייגה שוחט, חברי ועדת הכספים, משפחתי וידידי היקרים והקרובים.

אני יושבת ומקשיבה לכם ושואלת את עצמי מדוע יצחק לא שמע חלק גדול מהדברים שהוא שומע היום. יכול להיות שצריך פרספקטיבה של זמן כדי לראות את הדברים באור אחר. תוך כדי היותו של יצחק שר אוצר, אני עוד זוכרת יפה את המאבקים הנוראים, את ההכפשות, את הציניות הנוראה, את כל אותם דברים שאני לא צריכה לספר לכם כאן, שיצחק היה צריך לעבור.

כאשר התראיינתי לפני כמה ימים, אמרתי ואני באמת חושבת כך: איזה מזל היה ליצחק - ובכך אני לא רוצה לרמוז לכם שום דבר - אבל ליצחק היה מזל שהיו לו כמה שנים טובות אחרי שהוא עזב את הפוליטיקה, מפני שרק אז, כאשר הוא לא איים - אני מעזה לומר - בחוכמתו הרבה על אחרים, רק אז התחילו, סליחה על המילה הפשוטה - לפרגן לו. רק אז התחילו לראות את הדברים כהווייתם. אז פתאום התגלה יצחק מודעי, לא רק המוכשר, אלא יצחק מודעי האדם.

אני הכרתי את יצחק לפני ארבעים ושש שנים וחצי בלונדון, במקרה. אז לא חשבתי שהוא גאון גדול, חשבתי שהוא מאד חכם, מאד מבריק, אבל אז לא ידעתי הרבה דברים שאני יודעת היום על יצחק, ושאני מאד גאה בהם. אבל אז פגשתי את האדם החם, הרגיש, האוהב, האדם האכפתי, וכך ראיתי אותו וכך משפחתי וכל הידידים ראו אותו לאורך כל השנים.

מילה אחת היתה חסרה לי כאן היום, וזה ציונות. יצחק היה ציוני בכל רמ"ח אבריו. ליצחק היה אכפת. כאשר הוא הכין את התכנית הכלכלית ואני דאגתי כבר לא לבריאותו, אלא לחייו, כאשר אמרתי לו: "מה אתה עושה? הרי כמה לילות בכלל לא הלכת לישון" - סליחה, אני באמת נרגשת - יצחק אמר לי אז: "למען המדינה אני מוכן לתת גם את חיי".

הוא השקיע את כל כולו, את כל מאמציו כדי להציל את כלכלת ישראל, ואני חושבת שהוא הצליח בכך.

לכל אחד יש היצחק שלו, ודווקא בחודש האחרון הזה גיליתי רבדים עוד יותר עמוקים של יצחק שלי, כאשר באו אלי המוני אנשים - אני לא מגזימה - וקיבלתי מכתבים. חבר הכנסת הירשזון כבר הזכיר זאת - אנשים פשוטים שהיה אכפת לו להציל אותם, קיבלתי מכתבים ממדענים, מאנשים שעמדו לעזוב את הארץ, שהיו לא על סף ייאוש אלא בייאוש טוטלי, והוא אמר להם: "אל תדאגו, אני אדאג לכם", ואכן כך הוא עשה, וזה היה יצחק.

אני מאד מקווה שכולנו נזכור את יצחק על כל הטוב שהיה בו, על כל האכפתיות שהיתה בו, ואם הוא יצא למאבקים, הרי זה משום שהוא האמין בכל לבו ונפשו בדברים שהוא עשה. הוא מעולם לא עשה שקר בנפשו, מעולם לא, אבל כאשר הוא האמין במשהו, שום דבר לא עצר אותו.

אני יודעת שלפעמים זה קצת קשה ואני מודה ומתוודה - גם לנו במשפחה לפעמים
היה קשה כשהוא היה עומד על שלו - אבל בדיעבד, אנחנו תמיד ידענו שהוא צודק.

אני מאד מודה לכם על הבוקר הזה, מודה לכם על הדברים שאמרתם. לא נותר לי
אלא לומר - יהי זכרו ברוך.

תודה רבה.

מ"מ היו"ר מיכאל קליינר:

אמן, יהי זכרו ברוך.

תודה רבה, הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 12:50.